

חלוקת הארץ — ביבליוגרפיה

רשימה זו שהוכנה על יסוד אוספי הספרים, החוברות וכתבי-העת של הארכיון הציוני המרכזי בירושלים, אכן בכוונתה למצות את כל מה שנתפרסם בענין זה. ברצוננו לתת למעוניינים בדבר רק מבחר של מקורות המאפשרים למצוא את הדרך אל התעודות הרשמיות היסודיות ואל עיקרי-דברים הדגים בבעיות השונות הקשורות בתכנית חלוקת הארץ הקמת מדינה יהודית עצמאית בחלק ממנה, כמו כן מסרת הרשימה הזאת לסייע בידי כל מי שברצונו להכיר ולדעת את ההשקפות והעמדות השונות בקשר עם תכנית זו של כל הצדדים המערביים — ובעיקר של היהודים. הספרות הדגה בשאלות המדיניות הארץ-ישראלית הוסיפה ברובה הגדול באנגלית, ואנו מצאנו לנחוץ להוסיף פירוטמים מספר בשפה זו.

החומר חולק לארבעה מדורות, הם: (א) תעודות וחומר יסודי בדבר תכנית החלוקה; (ב) פרטוקולים וסיכומי ויכוח בעד ונגד; ניתוח וביקורת בלי כיוון מוחלט; (ג) בעד רעיון החלוקה; (ד) נגד רעיון החלוקה.

סדר הערכים במדורות ב'—ד' הוא לפי האלף-בית, ואילו במדור א' שבו נכללים בעיקר פירוטמים הרשמיים של ממשלת המנדט, הדיווחים המקיפים ותמציותיהם וכו', הנהגנו שיטה של סדר ענייני-כרונולוגי.

בסוף כל ערך בא סיכום תמציתי של תוכן החיבור.

א. תעודות וחומר יסודי

בדבר תכנית החלוקה

בפקודת הוד-מלכותו, בחודש יולי, 1937, הודעה רשמית מס' 11/37, 7 ביולי, 1937. (ירושלים, 1937), 2 ע'.

תרגום עברי רשמי של „הספר הלבן“ שפורסם בעת ובעונה אחת עם הדו"ח של הוועדה המלכותית ובו סומכת הממשלה הבריטית את ידה על עקרון החלוקה.

6. נוסח האגרת מיום 23 בדצמבר, 1937, שהריץ מזכיר הממלכה לענייני המושבות אל הוד-מעלתו הנציב העליון, הודעה רשמית 1/38 — 4 בינואר, 1938.

הודעה רשמית ובה פרטי סמכותה של ועדת החלוקה שבדעת הממשלה למנות, בעיקר בנוגע לדרישה למנוע בעד קיום מיעוט ערבי בתוך גבולות המדינה היהודית ולהיפך.

GREAT BRITAIN. PALESTINE PARTITION COMMISSION.

7. Report. Presented to Parliament, October, 1938. Cmd. 5854. London, 1938. 310 p., 13 maps.

דיווח-חשבון מלא (שלא תורגם במלואו לעברית) של הוועדה „סכנית“, „ועדת ודהד“ שנתמנתה לשם „דיון באפשרויות המעשיות של תכנית חלוקה“.

8. ועדת-החלוקה לפלשתינה (א"י). תמצית ההרצאה, הודעה רשמית מס' 7/38. (ירושלים, 1938), 11 ע'.

תמצית המכילה „תיאור מקוצר ביותר של מסקנות הוועדה“ (הנוסח המלא לא פורסם בעברית).

1. הרצאת הוועדה המלכותית לפלשתינה (א"י), הוגשה לפרלמנט בחודש יולי 1937. תרגום רשמי. מסמך פרלמנטרי 5479, ירושלים, 1937, 11, 296 ע', 9 מסות.

דיווח-חשבון מלא של הוועדה המלכותית; מכיל, בפרק כ"ב, את תכנית החלוקה ובפרק המסיים, כ"ג, את הנימוקים בעדה.

2. הוועדה המלכותית לפלשתינה (א"י). תמצית ההרצאה. הודעה רשמית מס' 37/9. (ירושלים, 1937), 29 ע'.

3. הודעה רשמית מס' 37/10. 7 ביולי, 1937. (ירושלים, 1937), 6 ע'.

תמצית ההרצאה של הוועדה המלכותית לארץ-ישראל, והיא המסכמת את הצעותיה של הוועדה.

4. הדיווח-חשבון, הפרשיות העיקריות של הדיווח-חשבון המלא של הוועדה המלכותית בצירוף מבוא והערות, תוספת לקוראי „הארץ“;

ג' מנחם-אב תרצ"ז, תל-אביב (1937), 32 ע'. תמצית (לפי תרגום בלתי-רשמי) הדיווח-חשבון של הוועדה המלכותית לארץ-ישראל, מפורט יותר משתי התמציות הרשמיות (עיין

מס' 2, 3), בצירוף מבוא וסיכום תוכנו של כל פרק ופרק.

5. גילוי-דעת על מדיניותה של ממשלת הוד-מלכותו בממלכה המאוחדת, הוגש לפרלמנט ע"י מזכיר הממלכה לענייני המושבות

9. פלשתינה (א"י). גילוי־דעת מאת מ"מ שלת הוד־מלכותו בממלכה המאוחדת. הודעה רשמית מס' 8/38, 9 בנובמבר, 1938 (ירושלים, 1938), ע' 3.

תרגום עברי רשמי של ה"ספר הלבן", גר במבר 1938, שבו מצהירה הממשלה הבריטית, כי "לאחר שעיינה... בהוצאתה של ועדת החלוקה, הגיעה לכלל מסקנה, כי... פתרון זה של הבעיה אינו ניתן להתגשם" ומודיע על רצונה להזמין את שני הצדדים למו"מ משותף בלונדון ("ועידת השולחן העגול").

מרחביה, חן־מלך, מלקט.
10. הציונות, אוצר התעודות הפוליטיות, בצירוף מפתחות... ירושלים, תש"ד, ט"ז, ע' 608.

אוסף תעודות, המכיל בין השאר כמה עשרות קיצורי תעודות שונות בדבר תכנית חלוקת א"י, כגון הדינים והחשבונות של הועדה המלכותית וועדת החלוקה, הצהרותיה השונות של ממשלת בריטניה, הדיון בתוך ועדת המנדטים של חברי־הלאומים ותגובתם של החוגים היהודיים והערביים ואחרים. (עיי' מפתח השמות והעניינים", ערך "חלוקת הארץ").

הסוכנות היהודית לארץ־ישראל. ההנהלה.
11. הדין־חשבון המדיני של הנהלת הסוכנות היהודית לארץ־ישראל, מוגש לקונגרס הציוני הכ"א ולמועצה הששית של הסוכנות היהודית בג'ניבה, אולול תרצ"ט, ירושלים, תרצ"ט, ע' 172; ע' 3 לוחות צילום.

בסיכום על פעולות ההנהלה בשטח המדיני, בלונדון ירושלים וג'ניבה, נמסר בין השאר על הנסיבות שהביאו לידי הסתלקותה של ממשלת בריטניה מתכנית החלוקה; בנספחים א' עד ד' התוכי'ר הכולל וכן שלושה תז' כירים מיוחדים ע"ד קשרם ומעמדם של היהודים בשתי הערים ירושלים וחיפה, שהסוכנות הגישם לועדת החלוקה לא"י בשנת 1938. הנספח מס' ח' בו גילוי־הדעת של הסוכנות על דו"ח ועדת החלוקה ומסקנות הממשלה הבריטית (הסתלקות מתכנית החלוקה וכינוס "ועידת שולחן עגול" בלונדון").

ב. פרומטוקולים וסיכומי ויכוח בעד ונגד; ניתוח ובקורת בלי כיוון מוחלט

איחוד פועלי־ציון (צ. ב.) — התאחדות.
12. על דרכי מדיניותנו. מועצה עולמית של איחוד פועלי־ציון (צ. ב.) — התאחדות

(צירוף, 29 ביולי 1937 — 7 באוגוסט 1937), דין־חשבון מלא. תל־אביב, תרצ"ח, ע' 228. ע' מכיל את הרצאת הפתיחה של ד. בן גוריון, הבודקת את תכנית החלוקה המוצעת על מעלותיה ומגרעותיה, ונוטה באופן פריני־ציפיוני לקבלה, מכיל גם דברי המתווכחים בעד ונגד הצעת החלטה שתוגש לקונגרס בשם המפלגה.

נאום הפתיחה של בן־גוריון הופיע גם בתרגום אנגלי בחוברת מיוחדת (לונדון 1938). גליקסון, משה.

13. הודעה של ועדת החלוקה: הארץ, תרצ"ט ("ז' חשון). שנה 21, גליון 5866, ע' 32.

בקורת חריפה על דו"ח ועדת החלוקה (לפי התמצית שפורסמה אז), בעיקר בגלל הוצאת ירושלים היהודית והגליל והעמק מתוך השטח שהוצע למדינה היהודית. גרנובסקי, אברהם.

14. בעית הקרקע והתמורה המדינית (הר" צאה בכינוס העתונאים בעמק־הספר, י"ב בכסלו תרצ"ח): העולם, תרצ"ח ("כ"א כסלו). שנה 26, גליון 12, ע' 202—205.

מצין את הבעיה הקשה של מיעוט הקר" קעות הנמצאות בידי היהודים בשטח המוצע ליצירת המדינה היהודית. ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית לא"י.

15. הקונגרס הציוני העשירי והמושב הח' מישי של מועצת הסוכנות היהודית, צירוף, תרצ"ז. דין־חשבון סטנוגרפי, ירושלים (תרצ"ח). XL, 405, צ"א ע' 3 לוחות.

מכיל את ההרצאות, הויכוחים וההחלטות בדבר הצעת הועדה המלכותית לא"י לחלוקת הארץ — הן בקונגרס הציוני הכ' והן במושב המועצה של הסוכנות היהודית עם נעילת הקונגרס. ז'לו, בנימין.

16. כיצד נכלכל את המדינה היהודית? : הדואר, תרצ"ז ("כ"ו אלול). שנה 16, גליון 839, ע' 619—620.

"קיימות אפשרויות גדולות למדינה יהודית בתנאים פוליטיים נוחים...", אולם דבר זה בלבד אין בו כדי להכריע לטובת הצעת החלוקה.

חבר־הלאומים. ועדת התמיד למנדטים.
17. סיכום דיין־חשבון של ישיבה מיוחדת לשאלת ארץ־ישראל: העולם, תרצ"ז ("כ"ז

המשך הסיכום על תגובת דעת-הקהל בעולם
הלא-יהודי (עיין במספר הבא).

— 24. הצעת החלוקה: (1) הדים בעולם
היהודי; (2) ההגבה בעולם הכללי; (3) בעולם
הערבי; (4) בבית-הנבחרים; (5) גילוי-דעת
של מפלגת פועלי א"י: העולם. תרצ"ז (ז'
מנ"א). שנה 25, גליון 44, ע' 929—935.

עמדתם של החוגים והעתונים היהודיים
והציוניים היא בעיקר שלילית; תגובתה של
דעת הקהל הלא-יהודי באירופה, לרבות אנ-
גליה, איננה אחידה; עמדתם של עתוני הער-
בים בא"י היא ביקורת מתונה והסכמה פריני-
ציפיוניות תוך הסתייגות ידועה.

— 25. "מדינת היהודים" בתפיסת מדינאים
אירופאיים: העולם. תרצ"ח (כ"ג חשוון). שנה
26, גליון 8, ע' 128—130.

סיכום הויכוח בישיבה המיוחדת לעניני א"י
של ועדת-המנדטים בספטמבר 1937 (החלטת
תיה ע"י מס' 17): אין כמעט דיון על עצם
בעיות החלוקה ואפשרותה, כי אף הבעת
דעות — כולן חיוביות — ברבר יסוד מדינה
יהודית וקבלתה כחברה בחברת-הלאומים.
דברים נלהבים מאת אורמסבייגור כנציג
המעצמה המנדטורית — בנוגע לכשרון היחיד
דים לנהל את מדינתם; דיון בשאלת שם
המדינה.

— 26. קול הישוב: העולם. תרצ"ח (כ"ה

שבט). שנה 26, גליון 21, ע' 382—387.
דו"ח מהוויכוח באסיפת הוועד הלאומי,
בנוכחות חברי הנהלת הסוכנות היהודית, ראשי
הקהילות והמועצות המקומיות, שנתקיימה
ביום כ"א בשבט תרצ"ח בירושלים. מקום
חשוב תופשת הרצאתו של ד"ר ווייצמן, בה
הוא מגין שוב על עמדתו שהיא מאמץ לשיפור
תנאי הצעת הוועדה המלכותית, ומזהיר בפני
הסכנה שבמלחמה נגד תכנית-החלוקה מצד
חוגים אנטיציוניים וחוגים ציוניים גם יחד.
קודם לדו"ח זה נוסח גילוי-הדעת שעליו הוחז'
לט באותה האסיפה.

שושני, מ.

27. בין הכתרים: הדואר. תרצ"ז (א' אב).

שנה 16, גליון 835, ע' 549—550.
בקורת ראשונה על תכנית החלוקה לפני
פירסום דו"ח הוועדה המלכותית. יחס ספקני
לתכנית מבלי לחרוץ עליה משפט מוחלט.

28. Palestine Partition and its Implications:
The New Palestine. 1937 (June 4, 11). V. 27,
no. 21, p. 5; no. 22, p. 8.

אלול). שנה 25, גליון 47—46, ע' 990.
אם כי הוועדה נוטה להסכים באופן פריני-
ציפיוני לפתרון ע"י חלוקת הארץ, היא נוקטת
עמדה מהססת, מטעימה דברים לטובת היהוד-
דים וממליצה על תקופת מעבר עם קאנטו-
ניזציה ומנדטים נפרדים לחלקים השונים.
לוטפן, יצחק.

18. מועצת המפלגה: הפועל הצעיר. תרצ"ז
(י"ב אב). שנה 30, גליון 41—42, ע' 3—5.
סיכום מהלך מועצת מפלגת פועלי א"י
שנתכנסה במיוחד לאחר פירסום הדו"ח של
הוועדה המלכותית. בתיאור הדיון בשאלה אם
תכנית החלוקה יכולה להיות יסוד למו"מ עם
בריטניה, מציין המחבר כי "עמדת השוללים
היתה מלכתחילה חזקה יותר"; בכל-זאת אין
להכיר עמדה ברורה ומוחלטת נגד עקרון
החלוקה.

מגנס, יהודה ליב.
19. על מסקנות הוועדה המלכותית: הארץ.
תרצ"ז (י"א אב). שנה 20, גליון 5462, ע' 2.
תרגום מקוצר של מאמר שהופיע ב"ניו-יורק
טיימס". המחבר היה מעדיף השגת הסכם בין
יהודים וערבים. אולם הוא רואה גם יתרונות
בחלוקה וגם מגרעות.
מדיזני, משה.

20. חידת אורמסבייגור: הארץ. תרצ"ח

(ה' שבט). שנה 21, גליון 5605, ע' 2.
מנסה להסביר את הסיבות שהביאו לידי
שינוי בעמדת ממשלת בריטניה לגבי תכנית-
החלוקה, כפי שזה מתבטא בנוסח אגרת
אורמסבייגור אל הנציב העליון ביום 23 בד-
צמבר 1937 (עיין מספר 6).

הסוכנות היהודית לארץ-ישראל.

21. גילוי-דעת: העולם, תרצ"ט (י"א

כסלו). שנה 27, גליון 4—3, ע' 57.
על הדו"ח של ועדת-החלוקה.

העולם.

22. אימת "מדינת היהודים" על העתונות

הערבית: העולם. תרצ"ח (כ"ה שבט). שנה

26, גליון 21, ע' 387—388.

סיכום עמדתם של עתוני הערבים בא"י
לגבי אגרת אורמסבייגור בדבר מינוי ועדת-
החלוקה וסמכויותיה. עמדתם לרוב היא של
התנגדות חריפה לרעיון החלוקה ורק ה"מתור-
נים" מגלים נטיה פשרנית יותר.

— 23. בתפוצות הגולה; מסביב לחלוקה:

העולם. תרצ"ז (יד מנ"א). שנה 25, גליון 45

ע' 958.

גרינברום, יצחק.

34. המצב בציונות ובישוב; הרצאה במר שב המועצה של התאחדות הציונים הכלליים: העולם, תרצ"ח (י"ב סבת). שנה 26, גליון 15, ע' 261—262.

פולמוס נגד נימוקים שונים של שוללי החלוקה; מדיש בעיקר שלא נוכל להמתין עוד, ובפרט מחמת הסכנות המאיימות על הגולה.

— 35. שאלת האומה היהודית ושאלת ארץ-ישראל: מאזנים, תרצ"ח (שבת-אדר). כרך 6, חוברת 5—6 (35—36), ע' 512—520. המחבר מסכם את השקפותיו כדלקמן: הצעת הוועדה המלכותית, "מתאימה לכוחנו הנוכחי בארץ ולא לשאיפתנו לגאולה שלמה, אולם היא פותחת לפנינו דרך חדשה... ביצירה את התנאים הממשיים לקשר אורגני מוכר בין שאלת האומה היהודית... ובין שאלת ארץ-ישראל".

ד. ש.

36. אנו והחלוקה: בוסתנאי, תרצ"ז (כ"ז אב). שנה 9, גליון 17, ע' 4—6. ממליץ על קבלת הצעת החלוקה מתוך נימוקים היסטוריים ומדיניים.

וייצמן, חיים.

37. דבר הנשיא: העולם, תרצ"ח ט אדר). שנה 26, גליון 23, ע' 421—422.

סיכום מהלך אסיפה פומבית בתל-אביב, בה נאם ד"ר וייצמן על המצב הפוליטי לפני צאתו ללונדון לשם מ"מ עם ממשלת אנגליה. הוא מאמין שזו (כלומר יסוד המדינה היהודית על חלק של א"י) תהיה אתחלתא דגאולה, והגאולה תבוא בזמנה... קודמים לכך דברי הגב' דוגדייל, בהם היא משביעה את הציבור היהודי לחזק את ידי ד"ר וייצמן להיאבקות הקשה המוטלת עליו.

— 38. וייצמן על המצב הפוליטי ועל שלי-חותו ללונדון: הארץ, תרצ"ח (כ"ד שבת). שנה 21, גליון 5625, ע' 1—2.

נאום ד"ר וייצמן באסיפה המשותפת של הוועד הלאומי וראשי הישוב; על הדיון עיין מס' 26, שם מובא גם הנאום הזה. יבנאלי, שמואל.

39. בויכוח עם חברים: הפועל הצעיר, תרצ"ח (י"ט תשרי). שנה 31, גליון 1, ע' 9—9. מאמר תשובה לדעות שוללות שהובעו בקונגרס הציוני בויכוח על הצעת החלוקה של ועדת-פיל. המחבר מצדיק את קבלת התכ-

חזכיר מאת מחבר אלמוני. לרגלי הידיעות הראשונות על כוונתה של ועדת-פיל להציע חלוקת א"י דן המחבר מבחינה עיקרונית ומעשית בכל הבעיות הקשורות בחלוקה, מבלי לנקוט עמדה מוחלטת.

HOROWITZ, DAVID.

29. Woodhead report analysed: Palestine and Middle East economic magazine. 1938. v. 10, p. 404-408, 440.

מראה על בסיסה הרעוע של התכנית שאינה שמה לב — בין השאר — להיקפה הבין-לאומי של שאלת א"י בקשר לפתרון בעית יהודי אירופה. המאמר נכתב לאחר שהתכנית כבר נדחתה ע"י הממשלה הבריטית, וניתוח הדו"ח בא ללמדנו על הרוחות המנש-בות בחוגי השלטונות.

ZIONIST ORGANIZATION OF AMERICA.

30. Discussion material on Royal commission Report. New York, 1937. 64 p., maps. (Mimeographed).

אוסף חומר (בחלקו מתוך עתונים) על הדו"ח של הוועדה המלכותית. מכיל ניתוח תכנו, דברי ביקורת של יהודים וערבים, הויכוח בפרלמנט הבריטי, הדו"ח של ועדת המנדטים אל מועצת חה"ל, הויכוח ההחלטות של הקונגרס הציוני ומועצת הסוכנות וכר. בסוף הדו"ח 3 כפות המראות את פיצולו המדרג של שטח המנדט הארצישראלי.

ג. בעד רעיון החלוקה

אברהמה.

31. חלוקה ואחדות: בוסתנאי, תרצ"ז (י"א אלול). שנה 9, גליון 19, ע' 8—5.

ממליץ על החלוקה מטעמים פוליטיים.

אטינגר, עקיבא.

32. חילופי-אוכלוסין: הארץ, תרצ"ז (כ"א אב). שנה 20, גליון 5476, ע' 2—3.

דן, מבחינת הצרכים החיוניים של ההת-ישבות החקלאית של היהודים, בבעיות חי-לופי-האוכלוסין בין שטחי שתי המדינות היהודית והערבית, כפי שהמליצה ועדת-פיל. בן-גוריון, דוד.

33. במערכה. מפרשת השנה. תרצ"ט. 397—463 ע'.

הוצאה מיוחדת מתוך "כנסת" ספר ד', תרצ"ט. לקט מכתבים, נאומים והרצאות, שברובם נידונה שאלת החלוקה מכל הבחינות, אגב גישה חיובית למרות כל מגרעותיה.

נית מתוך נימוק כי חלשים אנו כיום מלהשיג יותר ממה שהוצע לנו.

לופבן, יצחק.

40. המלחמה נמשכת: הפועל הצעיר, תרצ"ח (כ"א חשון). שנה 32, גליון 6, ע' 1—2. רואה שגיאה בזה שהתנועה הציונית בכללה דחתה את תכנית ועדת-פיל. לפי דבריו, עמדה זו היא שגרמה, בעיקר, להחלטתה של ברייטניה להסתלק מרעיון החלוקה ויסוד מדינה יהודית.

סמילנסקי, משה.

41. האפשרויות: הארץ, תרצ"ח (ה' כסלו).

שנה 21, גליון (5554), ע' 2.

רואה סיכויים טובים להתפתחות חקלאית וליישוב מספר רב של עולים בשטח המוצע למדינה יהודית בדו"ח של הועדה המלכותית. 43. במבחן: הארץ, תרצ"ז (ד' אב). שנה

20, גליון 5456, ע' 2.

ממליץ לקבל — מאין מוצא אחר — את רעיון החלוקה ולהשתדל להשיג הרחבת שטחה של המדינה היהודית, בעיקר ע"י הכללת הנגב לתוכה.

— 43א. נאום על המצב בציונות וביישוב בוועידת התאחדות-האיכרים: הארץ, תרצ"ח (י"א טבת). שנה 21, גליון 5586, ע' 3—4. חוזר על טענותיו בהודמנויות קודמות לטובת תכנית החלוקה.

— 44. רוב ומיעוט: הארץ, תרצ"ז (כ"ב אב). שנה 20, גליון 5472, ע' 2.

רואה יתרון חשוב ביצירת מדינה יהודית ולו גם על שטח מצומצם, כי זה יגאל את העם היהודי מסכנת המיעוט ויאפשר השגת פשרה עם הערבים.

— 45. תחומים צרים... (מכתב מצוריד): בוטנאוי, תרצ"ז (כה אלול). שנה 9, גליון 21, ע' 15—17.

טוען נגד ה"שוללים", כי אין להתלונן על השטח הצר המוצע למדינה, לאחר שהציונות לא ידעה לנצל ניצול מלא את התחומים שעמדו לרשותה עד כה, ולאחר שהשטח המוצע מ"סוף לשטחים האלו עוד כמיליון וחצי דונם. בראש המאמר: מ. ס.

קליינמן, משה.

46. בעד מה? : העולם, תרצ"ח (ט', ט"ז, י' חשון; ה' טבת). שנה 26, גליון 6, ע' 81—83. גליון 7, ע' 101—103; גליון 9, ע' 141—142; גליון 14, ע' 241—242.

המחבר משתדל קודם-כל להבהיר את עצם

הענין: בעד ונגד מה היא המחלוקת מסביב לחלוקה: ה"מחייבים" הם בעד מדינה; ואם לא נקבל אותה, יביא זה בעקבותיו "חלוקה בלי מדינה". כל התקוות להגיע לידי הסכם עם הערבים הן אשליות.

— 47. לבעית ה"חלוקה" וה"מדינה": מאזנים, תרצ"ח (איר). כרך 7, חוברת 2 (38), ע' 240—250.

יוצא נגד טענותיו של יחזקאל קויפמן במאמרו "התנועה הלאומית בשעה זו" (עיין מס' 78). לפי דבריו אין לזהות — כפי שעושה זאת קויפמן — "גלות" עם "פיזור", ובכך אין תעודת הציונות ריכוז כל ההמונים המפורזים בארץ אחת, כי אם לשים קץ לשיעבוד — שהוא הקו האופייני של הגלות — ע"י השגת ממלכתיות יהודית, מבלי להתחשב במספר תושביה או גודל שטחה של המדינה.

קמניקא, אהרן.

48. למלכות ישראל אנו צריכים — לו גם במידה מצומצמת. כנגד קטרוגו של מ. אור טישקין: העולם, תרצ"ח (ו' כסלו). שנה 26, גליון 10, ע' 162.

ממליץ על הצעת מדינה אף בשטח זעיר משני טעמים: (א) התנערות עם ישראל מן העפר וחזירתו לכבוד ולתפארת בין העמים; (ב) אין בהיסטוריה "פסקי-דינים" מוחלטים. ראזענבלאט, משה.

49. קול אומר קרא. מכתב גלוי למרגן ורבנן ושלומי אמוני ישראל בדבר שאלת חלוקת ארץ-ישראל בהרחבת הגבולים. בראנקס, נ. י. (אחר 1937), (1), 22 ע'.

חוברת מאת רב אמריקאי, חבר ותיק של ה"מזרחי" המנמק, בנימוקים דתיים, את עמדתו החיובית לגבי תכנית החלוקה. רידינג, חוה.

50. איך אני רואה את החלוקה: העולם, תרצ"ח (ט"ז חשון). שנה 26, גליון 7, ע' 103. מדינה יהודית חזקה, אם כי בשטח צר, טובה ממצב של מיעוט הנתון לחסדו של רוב זר.

GOLDBERG, ABRAHAM.

51. A Jewish State in a part of Palestine. New York (1938). (2), I2 p.

מחייב, על יסוד תיאור התנאים הפוליטיים, את יסודה של מדינה יהודית אפילו על שטח מצומצם ומצביע על יתרונותיה המכריעים בשטח המדיני.

ד. נגד רעיון החלוקה

אוסישקין, מנחם.

57. השאלה על „חלוקת ארץ-ישראל“:
הארץ, תרצ"ו (כ"ה סיון). שנה 20, גליון
5424, ע' 2.

מתנגד לכל תכנית של חלוקה מתוך נימוך
קים שברגשות, מתוך נימוקים היסטוריים,
אסטרטגיים ובשל כוח-קליטה בלתי-מספיק.
— 57א. חלוקת הארץ: בין זהב נוצץ לאש
צורבת. דברים ברורים, אידיאל היסטורי או
מקח וממכר? מכתב להתאחדות האכרים.
תזכיר ל"ועדת החלוקה" בארץ-ישראל. דברים
בפני ועידת השולחן העגול בלונדון. (בתוך
ספרו: דברים אחרונים. ירושלים, תש"ו. ע'
ס"א—ק"ד).

עין מספר 90.

איתן האזרחי.

58. על משמר שלמות הארץ (ואת ארצי
חלקו...), ירושלים, תרצ"ז. 7 ע'. (ספרות הת-
קפה והגנה על זכויותינו ההיסטוריות והתנ-
כיות בארצנו הקדושה, מס' 1).
תובע את זכות היהודים לארץ-ישראל
שלמה על סמך ההבטחה שבתנ"ך.
אקצין, ב.

59. שליח הריוניוסיטים מעיד בועדת-
החלוקה: העולם, תרצ"ח (כ"ד סיון). שנה 26,
גליון 42, ע' 802—803.

סיכום פרטי עדותו של ב. אקצין בשם
ההסתדרות הציונית החדשה בפני ועדת-
החלוקה, שבה ענה על השאלה על כמה שאלות
מעשיות למרות התנגדות תנועתו לחלוקה.
ארץ-ישראל, ממשלה.

60. הודעה רשמית, מס' 9/38: הארץ,
תרצ"ט (ד' כסלו). שנה 21, גליון 5879, ע'
7, 1.

נאום מיניסטר-המושבות מלקולם מקדונלד
בבית-הנבחרים האנגלי ביום 24 בנובמבר
1938 — מנמק בין השאר את ביטול תכנית
החלוקה ע"י ממשלת בריטניה. הנימוק העיקרי
הוא: לא תהיה אפשרות קיום כלכלי למדינה
הערבית.
בוכמיל, יהושע.

61. הבטיחו לקומם ומנסים להחריב:
העולם, תרצ"ז (י"ז סיון; כ"ד סיון). שנה 25,
גל' 37, ע' 780—781; גל' 38, ע' 799—800.
תכנית החלוקה, כפי שהוצעה, היא בגידה
בעם ישראל ומעשה אכזריות; היא תיצור

GREENBERG, HAYIM.

52. Partition - the tragic minimum: Jewish
Frontier, New York. 1938 (February). V. 5, no.
2, p. 11-16.

לרגל המצב המדיני, כפי שהוא משתקף
בניסוחה של אגרת ארטמסביגור שנתפרסמה
בתחילת שנת 1938 (עין מס' 6), מעדיף המ-
חבר את חלוקת א"י על יתר הפתרונות האפ-
שריים וזן באופן חיובי בבעיה כוח-קליטה
של המדינה המוצעת.

MELAMED, S. M.

53. Small and big state; a few historical
observations: The New Palestine. 1937 (October
22) Vol. 27, no. 31, p. 5.

מדינה קטנה עדיפה ממדינה גדולה: רק
מדינה קטנה מאפשרת יצירות תרבותיות
ורוחניות גדולות, ואילו מדינה רחבה יותר
היתה מסתבכת במדיניות-כוח מסוכנת.

MICHAELIS, ALFRED.

54. Inventory for the future: Jewish Fron-
tier. 1937. Vol. 4, no. 10, p. 9-14.

מתוך עמדה חיובית לאפשרויות הקיום
הכלכלי של מדינה יהודית על השטח המצומצם
לפי תכנית החלוקה זן המחבר במפורט על
בעיות החקלאות, התעשייה ומסחר-החוץ במדינה
העתידה.

PHILBY, HARRY ST. JOHN.

55. The Palestine report; the Arabs and the
future of Palestine: Foreign affairs, an Ameri-
can quarterly review. 1937. Vol 16, no. 1, p.
156-166.

למרות עמדתו הידועה נגד הציונות מצדו
ידיד זה של הערבים, שהוא אנגלי שהתאסלם,
בחלוקת א"י והקמת מדינה יהודית בשטח
המיושב כבר ברובו על-ידי יהודים ומציע
שינויים ידועים בגבולות המוצעים ע"י ועדת-
פיל, בין השאר ויתור מצד בריטניה על המנ-
דטים בחלקים שונים של הארץ.

SEGAL, HYMAN R.

56. Partition and Integration: The New Pa-
lestine. 1937. Vol. 27, no. 38, p. 5.

בעד החלוקה — עם תיקונים ידועים בגבול
לות המדינה היהודית — מתוך התחשבות
באינטרסים המדיניים והאסטרטגיים של האי-
מפריה הבריטית; ממלכתיות — זו היתה
המטרה הסופית של התנועה הציונית והמנדט.

בארץ מערבולת של שלושה או ארבעה מש-
טרים שונים.
בנטוב, מרדכי.

62. במערכה המדינית (מתוך דברים שנאמרו
במסיבה ציונית אחת): השומר הצעיר. תרצ"ח
(י"ד ניסן). שנה 7, גליון 8, ע' 5—7.

מציין, בין השאר, כי "השומר הצעיר"
הוא נגד תכנית ועדת-פיל לא מתוך התנגדות
לרעיון המדינה היהודית, כי אם מתוך הת-
נגדות לרעיון החלוקה.

ברכיהו (ברוכוב), אהרן מיכל.

63. מדינת היהודים או מדינת יהודים?
מאזנים. תרצ"ח (טבת). כרך 6, חוברת 4 (34).
ע' 289—295.

טוען כי מדינה של מיצוט העם היהודי
בתוך שטח קטן של א"י השלמה — תוך
ויתור על "מרכזה" (מבחינה היסטורית ומסור-
רתית) — אין בה כדי הגשמת הציונות.
ההסתדרות הציונית. אמריקה.

64. ועידת הארבעים של ההסתדרות הציונית
באמריקה: הדאר. תרצ"ז (א' אב). שנה 16,
גליון 835, ע' 557—561.

בוועידה דנו בין השאר על הצעת החלוקה.
העמדה היתה שלילית ונתקבלו שתי החלטות
נגד החלוקה.
"חוג שוללי החלוקה".

64א. כל הארץ. קובץ בשאלת חלוקת הארץ,
מוקדש לצירי הקונגרס הציוני הכ"ב (באזל—
כסלו תש"ז). ירושלים, תש"ז. 120 ע'.

קובץ שרוב דבריו לפי דברי המבוא,
"נכתבו או נאמרו לפני עשר שנים... לרגלי
הצעת הוועדה המלכותית..." מכיל: הצהרות
ותזכירים (בהם תזכירו של מ. אוסישקין לוועדת
החלוקה); דברים בקונגרס הציוני הכ"ב;
באספקלרית ההלכה; מאמרים.
חזן, יעקב.

65. ארץ-ישראל על פרשת-דרכים. מרחביה,
1938. (2), 34 ע' (במכונת הכפלה).

מזהיר על חיוב החלוקה מתוך יאוש וכפירה
בכוח העם היהודי. מאחורי הצעותיה של ועדת-
פיל עומד האימפריאליזם הבריטי שכוונתו
אך לצמצם ולהגביל ככל האפשר את היקפו
של הבית הלאומי.

— הקונגרס הציוני ה"כ. מתוך מכתב;
השומר הצעיר. תרצ"ח (י"א תשרי, כ"ו תשרי,
י' חשוון). שנה 6, גליון 18, ע' 4—9; גליון
19, ע' 2—6; גליון 20, ע' 2—5. (הכוותרת):
אגף-העבודה בקונגרס הציוני).

סקירה מקיפה על דיונו של הקונגרס הציוני
העשרים בשאלת החלוקה — מנקודת-ראות
שלילית של "השומר הצעיר" — וניתוח עמדתן
של הקבוצות המפלגתיות השונות. בחלק הרא-
שון (עיין גליון 18) דיון מעשי בשאלת אפ-
שרותם של תיקונים וערכם בהצעתה של
הוועדה המלכותית. היחסים עם אנגליה, ותר-
צאות החלוקה לתנועה הציונית עצמה.
טבנקין, יצחק.

67. לשאלה: הפועל הצעיר. תרצ"ז (כ"ו
אלול). שנה 30, גליון 44—45, ע' 2—4.

אינו מאמין באפשרות כל שלטון ממשי
על א"י מחולקת. הסוברניות בחלק המוצע
למדינה היהודית תהיה פיקטיבית, והשליטה
האמיתית תשאר בידי אנגליה.

— א67. המדינה העברית והדרך אליה
(דברים בשאלת חלוקת הארץ) (עין-חרוד).
תש"ד. 45 ע'.

התוכן. — לוח-קפיצה; מן המדבר ועד
הים — ארץ אחת היא; המדינה העברית מהי;
הדרך למדינה; הגורם הבינלאומי; מה טיבה
של החלוקה? עצמאות אמיתית ומדומה;
פוליטיקה פראקטיציסטית או ראייה היסטורית.
המחבר טוען כי "הצורך במדינה עברית
הוחלף בסורוגאט, בתחבולה תכסיסית של
בריטניה לשחרר את שלטונה בא"י מהת-
חייבותה הבינלאומית לגבי היהודים, ליצור
לה בעלי-ברית, להעלות בחסדה שתי מדינות
וואסאליות: ערבית ועברית".

יבניאל, ב.

68. בעית הקאנטונים. תל-אביב, 1937.
הספר הופיע בערך שנה לפני פרסום הדו"ח
של הוועדה המלכותית, והוא עוסק ברובו בתכ-
ניות "קאנטוניזציה" שונות. עמדתו שלילית
מטעמים גיאוגרפיים, איסטרטגיים, כלכליים
ומדיניים.

ילין, דוד.

69. החלוקה: העולם. תרצ"ח (י"ז סיון).
שנה 26, גליון 41, ע' 787—788.

קבלת ההצעה היא התכחשות להיסטוריה
היהודית ולגעגועי העם במשך כל הדורות,
היא גם לא תביא לידי שלום בארץ.

70. "מדינה יהודית". ירושלים, תרצ"ח.
(1), 28 ע'.

אוסף מאמרים מאת מתנגדי חלוקה ידועים.
מפלגת פועלי ארץ-ישראל.

71. גילוי-דעת: הפועל הצעיר. תרצ"ז
(י"ב אב). שנה 30, גליון 41—42, ע' 1—2.

78. התנועה הלאומית... תרצ"ח (ניסן). כרך 7, ח"ב 1 (37), ע' 1-13.
 הציונות היא תנועה משיחית ותעודתה האמיתית היא כבתחילתה כן גם תוכן היסוד צרת הגלות וגאולתו השמחה של עם ישראל. המדינה היהודית המוצעת פירושה לא הגשמת הציונות, כי אם היסודות. שווארץ, שלום.
 79. אור מתעה: העולם. תרצ"ז (ד' אייר). שנה 25, גליון 30, ע' 625-626.
 ויתור על חלקי הארץ שמחוץ לשטחה של המדינה היהודית המוצעת — פירושו ויתור לעולם; המוני היהודים הנרדפים לא ימצאו את מקומם בשטח הצר, תתהווה בעית מיעוטים מסיכנת בתוך גבולות המדינה. השומר הצעיר.
 80. השומר הצעיר על המצב המדיני: העולם. תרצ"ח (ב' אדר א'). שנה 26, גליון 22, ע' 406-407.
 „השומר הצעיר“ מתנגד לביטול המנדט על-ידי איוו תכנית חלוקה שהיא, „הוא בעד ריכוז רוב עם ישראל בארץ-ישראל וסביר בותיה...“
 81. החלטות של מועצת הקיבוץ הארצי בשאלת חלוקת הארץ: השומר הצעיר. תרצ"ז (ז' אב). שנה 6, גליון 14, ע' 1.
 דוחה את הצעת החלוקה ופונה בקריאה אל ההנהלה הציונית ואל סיעת העבודה בקונגרס הציוני לא לקבל את תכנית החלוקה כביס למ"מ עם הממשלה.
 82. גלוידעת נגד חלוקת הארץ: השומר הצעיר. תרצ"ז (כ"ב תמוז). שנה 6, גליון 13, ע' 1.
 83. השומר הצעיר לקראת הקונגרס. מצע לבחירות: השומר הצעיר. תרצ"ז (כ"ב תמוז). שנה 6, גליון 13, ע' 1-3.
 דוחה את רעיון החלוקה מתוך נימוקים מדיניים, כלכליים והתישבותיים.
 תל-אביב. אסיפת מתנגדים לחלוקת הארץ.
 84. אסיפת „אומרי הלאו“ בתל-אביב; „שלילת החלוקה על שום מה“: הארץ. תרצ"ח. (ה' 7 טבת). שנה 21, גליון 5580, ע' 1; גליון 5581, ע' 5.
 תמצית הנאומים באסיפת מתנגדי החלוקה בתל-אביב, ביום 8 בדצמבר 1937.
 ANTONIUS, GEORGE.
 85. The Arab national awakening; the story of the Arab national movement. London (1938). (4), 471 p., maps.

גילוי-דעת שפורסם לפי החלטת מועצת מסא"י, שהתכנסה לאחר פרסומו של דו"ח הוועדה המלכותית. בסעיפים 8-12 דנה ההחלטה בתכנית החלוקה ומציינת כי אי-אפשר לקבל את התכנית כפי שהוצעה.
 72. מצע מפלגת ופעלי א"י לקונגרס העשרים: הפועל הצעיר. תרצ"ז (כ' תמוז). שנה 30, גליון 39-40, ע' 1-3.
 מכיל בין השאר פסקא: „העם היהודי יתנגד בכל תוקף... לגיבוש הבית הלאומי או להקטנת שטחו, בין על-ידי חלוקת הארץ ובין על-ידי הפרדתה לקנטונים וכו'. פינברון, מ. עורך.
 73. דבר אנשי-שם על תכנית החלוקה. קובץ מאמרים ערוך ע"י מ. פינברון, תל-אביב, תרצ"ח. 87 ע'.
 לקט של כארבעים מאמרים ונאומים מאת אישים יהודיים ולא יהודיים, כולם ממתנגדי החלוקה. פראי, אלעזר.
 74. על „המדינה“ ועל „הטראנספר“. (בז"ר כוח המדיני במועצת ההסתדרות): השומר הצעיר. תרצ"ח (י"א כסלו). שנה 6, גליון 22, ע' 4-6.
 מעורר את השאלה אם אין פירושה של „מדינה“ השתלטות על בני עם אחר המתגוררים בתוכה, ובקשר עם זה יוצא נגד רעיון „הטראנספר“. פרג, אלכסנדר.
 75. הערות כלליות לשאלת החלוקה: השומר הצעיר. תרצ"ז (ז' אלול). שנה 6, גליון 16, ע' 7-9.
 התבדלות המשק היהודי והערבי בתוך גבולות מדינות נפרדות תזיק לשניהם גם יחד. צ'רצ'יל, וינסטון.
 76. מדוע הנני מתנגד לחלוקה: הארץ. תרצ"ח (ז' תשרי). שנה 21, גליון 5506, ע' 2.
 תרגום מאמר ב„ג'ואיש כרוניקל“ הלונדוני: החלוקה תביא לידי החמרת היהסיים בין שני העמים (יהודים וערבים); מוטב להמשיך בשיטה הנוכחית. קויפמן, יחזקאל.
 77. בסבך קוריה-עכביש: מאזנים. תרצ"ח (תמוז-אב). כרך 7, חוברת 4 (40), ע' 417-429.
 המשך הויכוח בין המחבר לבין מ. קליינמן (עיין מס' 78, 47). קיבוץ-גלויות, לכת"פ הצלת הגולה האירופאית, הוא כיום הכרח חיוני, והחלוקה לא תעזור בכיוון זה.

attitude of the "Nein-sagers"... New York, (1937). 15 p.

נאום בוועידתה השנתית של הסתדרות נשים ציוניות באמריקה, "הדסה" באוקטובר 1937; שולל את רעיון החלוקה ומשיב על טענותיהם של "אומרי-ההן" בדבר השגת שלום ובטחון בארץ וכו'. במקום החלוקה הוא מציע לדרוש תמורות מרחיקי-לכת באדמיניסטרציה של הארץ, ביצוען של כמה הצעות קונסטרוקטיביות של ועדת-פיל והכללת עבר-הירדן לשטח הפוליטיקה הקונסטרוקטיבית הזאת.

USSISHKIN, MENAHEM.
90. Memorandum to the Palestine partition commission. Supplement to Palestine Review, Jerusalem, Jerusalem 1938. 11 p.

דורש המשך קיום המנדט ומילוי התחייבויותיה של בריטניה, לאפשר את שובו של עם ישראל לארצו וזה יביא ממילא בסופו של דבר לידי הקמת מדינה יהודית בגבולותיה ההיסטוריים של א"י, שבתוכה ייהנו הערבים מוכריות אזרחיות מלאות.

WEISSMANN, HERMANN L.

91. The future of Palestine: an examination of the partition plan. New-York, 1937. VII, 138 p.

דיון מקיף בתכנית חלוקת א"י המוצעת ע"י הועדה המלכותית והצעותיה האלטרנטיביות למקרה שהתכנית לא תבוצע. בא לידי מסקנה, כי בתכנית אין כדי פתרון בעית א"י, שטרם הגיעה לידי דרגה המאפשרת הכרעה סופית במצבה המדיני.

סיכום, ובקורת קצרה, של הצעת החלוקה לועדת פיל (עמ' 402—405). המחבר דוחה את ההצעה, כי יצירת מדינה יהודית פירושה אי-צדק לגבי ערביי א"י. בפרט אלה היושבים בתוך גבולות המדינה היהודית המוצעת.

MACHOVER, J. M.

86. Jewish State or ghetto; dangers of Palestine partition. Royal commission proposals examined. London, 1937. 208 p., maps.

טוען כי אין הבדל בין תכנית החלוקה של הועדה המלכותית לתכניות ה"קנטוניזציה" השונות. החסרונות העיקריים של החלוקה הם בשטח הפוליטי-משפטי והאיסטרטגי.

COMMUNIST PARTY. AMERICA.

87. The meaning of the Palestine partition. New York. New York State Jewish bureau - Communist party, 1937. (2), 32 p., map. (Jewish life pamphlet No. 1).

בחוברת שני מאמרים בצירוף נוסח הצהרתה של המפלגה הקומוניסטית בבריטניה הגדולה. "החלוקה הנה פשע כלפי הערבים והיהודים".

POPPER, DAVID H.

88. Liquidating the Palestine mandate. Foreign policy reports. New York, (1937). Vol. 13, no. 16, p. 193-204.

המדינה היהודית המוצעת תהווה, מנקודת-ראות היהודים, פתרון טוען קשיים המורים מאוד מבחינה פוליטית-אסטרטגית, אֶתְנִית וכו'.

SZOLD, ROBERT.

89. The proposed partition of Palestine; the

ע ת י ד ו ת

ירחון לנוער

כתב עת כללי לנוער. בעריכת אישר ברש

יוצא לאור ע"י המחלקה לעניני הנוער של ההסתדרות הציונית והוצאת "מסדה" בע"מ

בירחון ספרות יפה, מאמרים, דברי מדע ואמנות, מלאכה ושעשועים, מחיי הנוער בארץ ובגולה ועוד.

תחרויות פרסים ארבע פעמים בשנה
הפותרים זוכים בפרסי ספרים יקרי ערך:

פרס ראשון — תנ"ך עם פרוש ש. ל. גורדון, 12 כרכים.
פרס שני — 6 כרכים "עתידות" ועוד פרסים חשובים.

מחיר החתימה לשנה 1.800 לא"י

לחצי שנה 950 מא"י